

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՔԱՆԱԳՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՔ ԳԱՆՆԻՒՄ
Տարեկան վեցամսեայ
Կ. Պոլսոյ համար 6 մէկտ 3 մէկ
Գաւառաց » 7 » 3 1/2 »

10
ՓԱՐՍՅ

Օ Ր Ա Գ Ի Ր

10
ՓԱՐՍՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ վերաբերեալ որ եւ է
համաձայն Եւրոպայի պէտք է ուղղել
առ Տիօրեւ-Խմբագիր Կ. Պոլսոյ Մեր-
ման չարքը Բիշտի Է.Բ. Խան Երկրորդ
յարկ թիւ 19:

Gérant-Responsable
M. MELIKIAN

Direction du journal arménien
HAIRÉNIK CONSTANTINOPLÉ
Mérđjan Ruchdi effendi Han No-49

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱԶԳ. — Երեք օր ետքը փոփոխած «Հայրենիք»-ի խորագրանշիւր թերթը յետ այսօրվ 20 փարսի պիտի փոփոխուի:

ՏԱՄՆԵՒՈՒԹԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 2210

Շ Ա Ր Ա թ

31 ՅՈՒՆԻՎԱՐ 1887 (Ն.Տ.) 12 ՓԵՏՐՎԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԴԵՐՄԱՆԻԱ

Պէրլինի Փօսթ լրագիրը հետեւեալ տողերը կը հրատարակէ Թրանսական կառավարութեան մասին.

«Թրանսական մամուլը դժբաժան լեզուն լծող կուտայ բմբուկ թէ Թրանսա պատերազմական դժոճոց նախարարին զկուրք ոչ միայն ամբաստանած է այլեւ ժամանակին հետ անյարձակելի վիճակ մը ստացած է: Տակաւին վերջերս կը կարծուէր թէ չափաւոր Հանրապետականք և Միապետականք որք Պաշտօնապահան Հանրապետութիւն մը հիմնելու տրամադիր էին, պատերազմական դժոճոց նախարարը տապալելու համար պիտի միաբանէին: Այս փորձերը կերելի թէ վիճեցան: Պատահականաց մամուլն բռնած ընթացքին յայտնի կը տեսնուի, որ պատերազմական դժոճոց նախարարին դէմ մարտ մղելու համար միեւնոյն եռանդը չեն ցուցներ: Կուսակցութեան ամենէն ազդեցիկ բերանն եղող Փարի լրագիրը այժմ շատ անձնուէր է անոր: Պուլանժէ զօրավարը Արմատականաց յոյսն է՝ որք իրենց գլուխ ունին Պ. Բլեմանսօն և Պ. Բօշիօրը և որք Պուլանժէ զօրավարի հետ և անոր միջոցաւ կը յուսան որ իրենց անձերը և գաղափարները իշխանութեան պիտի հասնին. նա ծայրայեղ հայրենասիրաց ալ յոյսն է՝ որք մօտալուտ մարտ մը կ'սկսեն անկէ: Այս երկու կուսակցութիւնք պինդ բռնած են զօրավարը. և երբ կըսեն, ինչպէս շատ անգամ ըսած են, թէ զօրավարին ազդեցութիւնը՝ հանդարտ և խաղաղ քաղաքացեաց մեծամասնութեան հետ բաղդատելով շատ քիչ է, սխալ է: Կուսակցութեանց պետերուն անձնական ծանօթութիւնը իրենց գաղափարաց ազդեցութեան հետ կը շրջփոթեն: Պետական և ոչ մի անձ կարող չէ այսօր խաղաղական քաղաքականութեան մը մշտատեւ դժոճագրութիւնն յանձնարարել:

Վասն զի խաղաղասէր կամ լաւ ևս է բոլր, պատերազմէ խորշող խումբերուն ատելութեան և կատաճանաց զղացումներ ներշնչած են, այնպէս որ գրգռիչ ժամանակի մը մէջ հաշտարար առաջարկ մը ներկայող ունէ անձ իւր «Բրուսիացի» կամ իւր «մատնիչ» բղիկ բղիկ լինելու վտանգին կենթարկուի:

«Իրաց ներկայ վիճակին մէջ եթէ ցաւալի բան մը կայ, սա է թէ խաղաղութիւնն կարծեմք այնպիսի գրգռեալ վիճակի մը մէջ կը գտնուի այսօր որ կարելի չէ իրենց յիշխանութիւն ամբառնալ և պաշտպանել մի պետական անձ որ համարձակ է իրենց բողոքները իրաջանելու փորձ փորձել: Խաղաղութիւնը որով շատեր պէտք ունին և կը բողոքան, ուրիշ կերպով չկրնար ընդունուիլ բայց եթէ փառաւոր յաջողութեան կամ ազդեցիկ դժգոհման մը փայլուն փորձերով: Մտքերու այս տրամադրութիւնք հեղհեղեղ յետաձգել կառավարութեամբ մը կրնան բարեփոխուիլ, և թերեւս կարելի իսկ լինի հանրային մտքերը տեսական խաղաղութեան մը վերահաստատման կողմը հակեցնել այս կամ այն կուսակցութեան յաջող ներշնչմամբ:

«Սակայն կառավարութիւնը որու ամենէն կարեւոր անդամն է Պուլանժէ զօրավարը, չպիտի կարենայ յետաձգումը շարունակել: Մենք աւելի ըզգուշացած ենք Գերմանական տեսակետով քննողատելէ զօրավարին ընթացքը զոր Թրանսական մամուլն ամենէն նշանաւոր բերանները շատ անգամ տարօրինակ գտած են. մենք ջանացած ենք զօրավարին վրայ չխօսելու. և եթէ մեր յիշողութիւնը զմեզ չխաբէր, Գերմանական մամուլն ամենամեծ մասը մեր ընթացքին հետեւած է: Սակայն այսօր այս զգուշաւոր ընթացքին կը խոտորմը: Իրերը այն վիճակին հասած են այսօր որ Գերմանիոյ կողմէ ըլլալիք ունէ պարտաւ զօրավարին ազդեցութիւնը չկրնար այլ ևս աւելցնել: Ի փոխարէն պարտք մ'ունին, կատարելու Գերմանացի ընթերցողաց նկատմամբ. այն է ճշմարտութիւնը խօսիլ իրենց, և

այս աւելի անոր համար որ կը զերական-ընկերվարական - առկա վարականաց միացեալ մամուլը Թրանսական լրագրաց վրայ նախանձելով կը ջանայ ներկայ կացութեան ծանրութիւնը իւր Գերմանական հնարագիտութիւն մը ըմբռնել տալու:

«Պուլանժէ զօրավարը ի Թրանսա կացութեան կատարեալ տէր եղած է այժմ, քան որչափ եղած են Պ. Թիէր և Կամպէթա: Սակայն իւր գերիշխանութիւնը ուրիշ կերպով չկրնար երկար տեսնել. — և ճիշդ ասոր մէջն է ներկայ ժամանակին ծանրութիւնը — բայց եթէ, շարունակելով այն միտմը զոր տուած է և որով գերիշխանութիւնը եղած է: Այս միտմը պատերազմական պատրաստութեանց հետեւանք է: Զօրավարը կ'իշխէ այսօր երկրին, վասն զի պատերազմական պատրաստութիւնները ընդարձակած և զանաւոր կարելի եղածին չափ փութացուցած է, և վասն զի համարում գոյացած է թէ Գերմանիոյ հետ պատերազմի բռնուելով, բանակին և պետութեան գլուխ լինելու համար պէտք եղած ոյժը և ազդեցութիւնը պիտի ունենայ: Այսպիսի վիճակ մը անպատճառ պէտք է որ լուծուի մը ստանայ, կը տեսնուի ուրեմն թէ օտար պաշտպանողականաց ազդեցութիւնը — ոչ Գերմանացի լրտեսներու այլ ամեն օտար ազդէ եղող բոլոր անձանց — ինչպէս նաև բոլոր Թրանսացեաց տալաւորութիւնք որք իրենց խօսքերուն և վարմանց մէջ կը տեսնուին յակամայս, համաձայն են սա կէտին վրայ թէ պատերազմական պատրաստութիւնք մեծ փութով և ազդուութեամբ յառաջ կը տարուին:

«Կ'ըսուի թէ նախարարապետը իմօտոյ պիտի յայտարարէ թէ սոյն պատրաստութիւնք պաշտպանողական հանդամանք մ'ունին միայն, իւր թէ կարելի լինէր մեծ բանակ մը զինել և ոտք հանել պայմանաւ միայն որ պաշտպանութեան համար միայն դժոճածուի նա:

Միւս կողմէ, եթէ կը հաւատան որ պարզապէս պաշտպանողական զիտաւորութեամբ կ'ընեն սոյն պատրաստութիւնը, անշուշտ իրաւունք չունին անի-

րաւ հրատարակել զայն որու դէմ կը զինուին, երբ այս վերջինը որոշել ուզէ թէ սոյն մտահոգութիւնը զոր կը պատճառէ Թրանսա, իրաւացի է և կամ քողարկեալ նպատակ մ'ունի:

«Պուլանժէ զօրավարը ըստ մեր տեսութեան պատերազմ հրատարակելու վիճակին մէջ է. սակայն զԹրանսայի ժողովուրդը դէպ ի խաղաղութեան ճամբան վերադարձնելու վիճակին մէջ չէ, նա այս ոյժը չունի, մինչեւ իսկ եթէ ամենէն ազդեցիկ և լուսամիտ հայրենասէրք անվիճելի կերպով վճռեն թէ պատերազմական ձեռնարկ մը յիմարութիւն է: Եթէ Թրանսացի ազգին մեծամասնութեան համարումը այս էր, Պուլանժէ զօրավարը իւր պաշտօնին պէտք էր դադրեր և պէտք էր յանդիմանէին զինքը որ Թրանսան մեծ վտանգի մը կը մատնէր առանց ընդհ. կացութիւնը ի հաշիւ առնելու:

«Պատերազմի վտանգը այնքան ծանր է և մտալուտ որքան ստոյգ է թէ պատերազմի պատրաստութիւնք կրնան դադրել զԹրանսա ուրիշ ճամբու մը մէջ դնելով միայն, և Պուլանժէ զօրավարը այն անձն է որ այլոց չափ կարող չէ զԹրանսա սոյն ճամբան առաջնորդելու:

«Թրանսացի ժողովուրդեան ազդեցիկ և լուսամիտ անձինք պէտք է խորհին այս կէտին վրայ:»

ԵԴԻՊՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Անգլիոյ Երեսփոխանական Ժողովոյ փետր. 5ի նստին մէջ կարեւոր վիճարանութիւն մը տեղի ունեցեր է Եգիպտական խնդրոյն վրայ, Կլատիֆօնեան-ազատական երեսփոխան Պ. Բրեմըրի մէկ բարեփոխութեանն առթիւ, որ կ'առաջարկէր թաղուհոյն ճառին ի պատասխան մատուցանելի ուղերձին մէջ նշանակել թէ Անգլիա պէտք է անվիճապէս հարկ եղած տնօրէնութիւնները ձեռք առնու իւր զօրքերը Եգիպտոսէն ետ կանչելու համար: Ատենտրանն իւր առաջարկը կը հիմնէր սա հիման վրայ թէ այս երկաւրատու դրաման ծախքն ամբողջ անգլիական ժողովուրդեան վրայ

կը ծանրանար, որոյ մեծամասնութիւնը սակայն որ և է ուղղակի շահ չունի եգիպտոսի մէջ: Կը յարէր թէ անդլիական զօրաց յեգիպտոս մնալը՝ եւրոպայի տէրութեանց դիւրագգածութիւնները կը դրդուէ և այս բան կըրնայ Անգլիոյ ազդեցութիւնը տրկարացնել եւրոպայի խորհրդոց մէջ: Սըր Լոսթոն ոյժ կու տայ սոյն բարեփոխութեան:

Ի պատասխանի այս առաջարկութեան, արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Սըր Ճ. Ֆէրկլըսըն ընդարձակ բանախօսութիւն մ'արտասանեց է, յորում ժխտեց թէ եգիպտոսի մէջ անգլիական զօրաց ներկայութեան միակ նպատակն է այս երկրին պարտատեարց շահերն պաշտպանել, և թէ այս գրաւում գրգռութեան աղբիւր մ'եղած լինի օտար տէրութեանց ոմանց համար: Ոչ մէկ ճշուամբ զործ գրուած է, կ'ըսէ ատենաբանն, յեգիպտոսէ մեր նահանգումը փութացնել տալու համար: Մեր յեգիպտոս կը գրաւուինք մեծ տէրութեանց կողմէ փոխանորդաբար, որք ճանչած են մեր ներկայութեան բարեբանն՝ այս երկրին համար: Ատենաբանը կը շարունակէ իւր ճառն, ամենանպաստաւոր երեւութի մը ներքեւ ցոյց առնելով եգիպտոսի այժմեան վիճակն և կը վերջացնէ յայտարարելով թէ անգլիական գրաւումն, առանց որ և է անձնասիրական դիտման ձեռնարկուած լինելով, բնական վախճան պիտի ունենայ այն վայրկեանն, յորում այս երկիրը պիտի կրնայ ինքզինք մատակարարել և ընդհովանեալ վեհ: Սակայն, վայելել հզօր կառավարութիւն մը:

Անգլիական կառավարութեան երկու ուրիշ անդամներն, Սըր Ճ. Կորոք և Պ. Սմիթ յետոյ ընդլայնեցին այս բանախօսութիւնն, յայտարարելով թէ անգլիական գրաւումն, անվախճան չլինելով հանդերձ, չկրնար այժմ ճիշդ վախճան մ'ընդունիլ: Յետոյ Պ. Բրէմըրի առաջարկած բարեփոխութիւնն, Պ. Իլլինկոտըրի յարակից բարեփոխութեան հետ, որ կը խնդրէր Պ. Բրէմըրի բարեփոխումը թիթեւցնել սա իմաստով թէ անգլիական գրաւումն ո'չ թէ անմիջապէս, այլ մերձաւոր ժամանակի մը մէջ պէտք է տեղի ունենայ: քուէարկութեան դրուելով, 97ի և 127ի դէմ 263 և 297 ձայներով մերժուեցին:

Վիեննա 5 փետր. — Երեսփոխորդ մէջ, Պ. Չիլիմաքովսքի, յանուն Թաւֆէ կոմսին, հարցման մը պատասխանելով իմասն Աւստրո-Հունգարիոյ արտաքին յարաբերութեանց, ըսաւ թէ բոլոր մեծ տէրութեանց հետ միապետութեան յարաբերութիւնը լիովին գոհացուցիչ են, թէ բնաւ փոփոխութիւն չեն կրած, եւ թէ եւրոպայի վրայ ծանրացող անստուգութեան հակառակ, նախարարութիւնն հաստատապէս կը յուսայ անմիջապէս պահել

խաղաղութիւնն, որուն մեծ յարգելին ծայրէ կառավարութիւնը, ընդ որս եւ Աւստրո-Հունգարիա: Ատենաբանն ի վերջոյ ըսաւ թէ այս պահուսն ձեռք առնուած գինւորական միջոցներ եւ պատուիրակութեանց գումարումը պատերազմի նըշաններ չեն:

Փարիզ 5 փետր. — Թան լրագիրը կը կարծէ թէ Պիլմարք իշխանին աշխարհավարութիւնը բարելոյցութիւն մը կրած է, այն ճառէն ի վեր զոր արտասանեց Ռայխշթակի մէջ: Այս բարելոյցութիւն կը կայանայ Աւստրիոյ հետ մերձեցման մը մէջ, որ կու գայ բռնել յաջաջողոյն Ռուսիոյ կողմէ փորձուած մերձեցման տեղն: Պ. տը Պիլմարք Ռուսիոյ դէմ դաշնակցութիւն մը կազմաւորեց է Աւստրիոյ, Իտալիոյ և Անգլիոյ միջեւ, դաշնակցութիւն որոյ մէջ Գերմանիա եւս պիտի մտնէ եղեր, եթէ Ֆրանսա դաշնակցի Ռուսիոյ հետ:

Հռոմ 5 փետր. — Մերակոյտն անդէձ եւ միաձայն ընդունեց Ափրիկէի Իտալական զօրաց համար խնդրուած վարկը: Միանգամայն օրակարգով մ'իւր սքանչացումը յայտնեց այն զօրաց համար, որք հայրենիքը պաշտպանելու ատեն սպաննուած են:

Վիեննա 6 փետր. — Նորէն կը խօսուի Սերպիոյ թագաւորին ընտրելութեան վրայ Պուլկարիոյ իշխանապետութեան գահուն համար, բայց քիչեր կը հաւատան այս գերոյցին: Անգլիա կը քաջաբեղէ եղեր Միլան թագաւորն՝ ընդունելու Պուլկարիոյ իշխանական պաշտօնն:

Փարիզ 7 փետր. — Ֆրանսական կառավարութիւնն հաւանեցաւ եգիպտոսի մէջ տարապարհակ աշխատութեանց (անկարիս) ջնջման, բայց վերապահելով պատրաստի դամարներուն գործածութիւնն:

Պէրլին 7 փետր. — Գերմանիոյ պաշտօնական Մօնիթէօր թերթն նախարարապետ Պիլմարք իշխանին մէկ որոշմադիրը կը հրատարակէ, որ կը խնդրէ ժողովրդէն հրաժարիլ ամեն անձնական ցոյցերէ, կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, որ հանգստութեան եւ մեծ խնամոց պէտք ունի: (Գերմանիոյ Վիլհէլմ կայսրը յառաջիկայ մարտ 22ին իւր 91րդ տարին պիտի մտնէ):

Պէրլին 7 փետր. — Բոցտամի դատարանը վեց շաբաթ բանտարկութեան դատապարտեց տեղական թերթի մը խմբագիրն, սա սուտ լուրը տարածած լինելուն համար, թէ Վիլլեմ տեղակալ-գնդապետն սպաննուած էր Ջարին ձեռամբ:

Բօլիթիշ Բօրէսբոստէնց լրագիրն իւր փետր. 7 թիւով կը ծանուցանէ թէ անգլիական նախարարութեան անդամներէն մին յայտարարեց է թէ այս պահուսն ոչ Ֆրանսա եւ ոչ ալ Գերմանիա պատերազմ ընելու զխառնութիւնն ունին, եւ թէ Պուլկարիական խնդիրը միայն կրնայ ընդհանուր պատերազմի մը պատճառ լինել: Ասոր համար է որ անգլիական կառավարութիւնը կը ջանայ մերձեցնել Ռուսիոյ, եւ ամեն ջանք ի գործ պիտի դնէ, մինչեւ իսկ զիջումներ ընելով, խաղաղական լուծում մը յառաջ բերելու:

Սոփիայէն փետր. 5 թիւով կը ծանուցանեն Ֆրանսական Թան լրագիրն թէ, Մակեդոնիոյ վոյվոտաները, վերջին Սերպո-Պուլկար պատերազմին մէջ մեռեալ Մակեդոնացի կամաւորաց ի պատիւ կանգ-

նեալ յիշատակարանաց մերկացմանն առթիւ, հեռագիր մը ուղղեց են Ալէքսանտր տը Պաթէմպէրի իշխանին, յորում կ'ողբան Ն. Բարձրութեան բացակայութեան վրայ, եւ իզմ կը յայտնեն ընդ հուսկ իրենց մէջ վերադարձած տեսնելու զայն:

Պէրլինէն փետր. 5 թիւով կը հեռագրեն թէ Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանն, արքունեաց պահանգէսին մէջ, առեւտրական նախարարութեան խորհրդական Պ. Մէնտլիստի ըսեր է, «բան մը չեմ հասկնար ձեր սակարանի մտահոգութիւններէն: Ֆրանսա մեր վրայ չպիտի յարձակի, մեք ալ Ֆրանսայի վրայ չպիտի յարձակիք»:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մօնիթէօրի մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով, Մեծ-Եղարքոս Բարձր. Գերմիլ վաշայի նախագահութեամբ գումարեալ վերջին նստին մէջ, Պ. Վուլքովիչ նորէն յուզեց է կուսակցութեանց խնդիրն: Պնդեր է թէ նախորդ նստին մէջ որոշուած երեք կուսակցութիւններէն զատ չորրորդ մ'ալ կայ, այն է պահպանողական կուսակցութիւնն որ պէտք է իւր ներկայացուցիչն ունենայ առաջադրեալ կառավարութեան մէջ:

Պ. Ջանքօֆ պատասխանեց է որ պահպանողական կուսակցութիւնն երկար ատենէ ի վեր ոչ եւս գոյութիւն ունի: Իւր անդամք բաց ի տօքթ. Վուլքովիչէն, միացած են Ջանքօֆեան ընդդիմադիր կուսակցութեան հետ և իւր երեք պետերն ալ, (Նաչէվիչ, Սթոյկանօֆ և Կրէքօֆ) ծայրայեղ աղատական կամ խնամակալութեան կուսակցութեան հետ: Հետեւապէս տեղի չկայ այս փոքրիկ խմբին մասնաւոր բաժին մը տալու ապագայ կառավարութեան մէջ:

Տօքթ. Վուլքովիչ յայտարարեց է թէ իւր կառավարութիւնն երբեք չկրնար ընդունիլ որ պատերազմական գործոց նախարարը ռուս մը լինի: Յարեք է թէ այսպիսի տնօրինութեան մը հետեւանքը պիտի լինի խռովութեանց, անիշխանութեանց և անպիտումը: Խնամակալութեան պատուիրակն ըսեր է թէ արդի նախարարն, զնդապետ Նիգոլայիէֆ, ամեն բաղձալի պայմաններն ունի և պէտք է պահել զայն իւր պաշտօնին վրայ:

Ի պատասխանի Պ. Ջանքօֆ յայտնեց է թէ արդի տաղանդաւոր, անկարողութիւնն ու անիշխանութիւնն ընդհակառակն այն ժամանակէն ի վեր գոյութիւն ունի, յորում պատերազմական գործոց նախարարը բնիկ մ'է և կուսակցական աշխարհավարութեան գործիք կը լինի:

Տօքթ. Վուլքովիչ բողոքեց է այս առարկութեանց դէմ: Վիճաբանութեան վերջ տալու համար, Պ. Ջանքօֆ առաջարկեց է բարեփոխութիւն մը, որուն հա-

մեմատ Պուլկարիոյ պատերազմական գործոց նախարարութիւնն վերադառնալու պէն վիճակին մէջ յորում էր 1885 սեպ. 6/18էն առաջ, — բարեփոխութիւն, զոր Տօքթ. Վուլքովիչ ընդունելու հրաւիրուեց է:

— Անատոլուի երկաթուղեաց շինութեան արտօնութիւն խնդրող հուշակառու երկրաչափն Պ. Բրէսէլ երէկ մայրաքաղաքս հասաւ Վառնայի թղթարկով:

— Կիրիտի կուսակալ Քոսթաքի փաշա, որպէս ծանուցած է ինք, երէկ յիւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ:

— Անգլիական արտասովոր պատուիրակ Սըր Հ. Տըրրմիքստ Ուոլֆ հիւանդացեւ է և հետեւապէս քանի մ'օր չպիտի կարենայ եղեր իւր սենեկէն դուրս ելնել:

— Լէվրնթ Հէրալտ կ'ըսէ թէ նորահնար «Մոփօզէր» հրացաններու գնման համար հարկ եղած գումարէն, իբրեւ կանխավճար 50000 ոսկոյն հատուցումն թէ և դժուարութեան չպիտի հանդիպի, սակայն մէկ ամսոյ մէջ մնացեալ 400,000 ոսկոյն վճարման համար հարկ պիտի լինի փոխառութիւն մը կնքել, և այս մասին արդէն զանազան գրամատեարց կողմէ առաջարկներ եղեր են:

— Մօնիթէօր կը դրէ թէ Կայս. կառավարութիւնը Փրէթի-Շանի հին գերեզմանատունը, ուր մեռեալ չը թաղուիր, գնելու եւ զայն առանձին թաղ մ'ընելու համար բանակցութեան մտած է Հայոց Աղլին հետ: Սոյն գերեզմանատունը, կը յարէ Մօնիթէօր, թաղապետութեան պարտիզէն մինչեւ Բանկալի զինւորական դպրոցը կը տարածի:

Մօնիթէօրի սոյն հրատարակութենէն տեղեկութիւն չունինք մեք: Կ'երեւի թէ Պէրլինի վերջին գերեզմանատան խնդրոյն հետ չլիոված է:

ՁԵՐԲԱԿԱՆՈՒՄՆ ԵԱՆԱՔԻՆՅԳԵՆՈՒ

— Մօնիթէօր կը ծանուցանէ թէ Կալվաթ-Սարայի ոստիկանութիւնը, Ոստիկանութեան նախարար Գերմիլ պէյի տեղեկութեանց վրայ ձերբակալեց է Եանաքիէֆ գնդապետն:

Այս ձերբակալման պատճառն ըստ Մօնիթէօրի, սպանութեան խորհուրդ մ'է եղեր, զոր գնդապետն ի գործ պիտի դնէ եղեր Պ. Ջանքօֆի դէմ: Ձերբակալելոյն վրայէն գտնուեցին ընցունը վոլովէր մը, նիդակաւոր դաւաղան մը և 45 Օսմանեան ոսկի:

Ասկից զատ քանի մը վտանգաւոր նամակներ ելեր են, ինչպէս նաեւ ծածկադրութեամբ բանալի մը, որ իւր թղթակցութեան պիտի ծառայէ եղեր:

Եանաքիէֆ գնդապետն երբեմն երկար ատեն Պոլիս բնակեւ է, ուր ամեն տեսակ անարգարուեստներու կը հետեւի եղեր: Այս այն գնդապետն է եղեր, որ

ՏՊԱԳՐԱՏՈՒՆ ԵՒ ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ

Մ. Կ. ՍԱՐԸՆԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ ՄԵՐՃԱՆ ԶԱՐԵԸ ԲՈՒՇՏԻ ԷՖԵՆՏԻ ԽԱՆԻ ԿԻՑ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ՏԱՃԿԵՐԷՆ, ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ, ԱՆԳՂԻԵՐԷՆ, ԻՏԱԼԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԱՐԷՆ, ՀՐԷՐԷՆ ԼԵԶՈՒԱՅ.

Գիրք. Տեորակ. Նամակ. Աղդ. Գ. Նամակաց հասցեներ. Ս. յոյեղատմութեամբ. Վաճառականական նմայք. (Ֆաթուռա)
Հարսանեկան նամակներ. Ինչպէս մահաղդեր. Ընկերութեանց վերաբերեալ հաշուեցուցակք. Կանոնադիրք և տունակք
վերոյիշեալ լեզուներով կը տպագրուին:

Սոյն տպագրատունը որ ութ տարիներէ ի վեր ամենայն կանոնադրութեամբ կը շարունակուի, ուր այս անգամ վերոյիշեալ բոլոր
լեզուաց տառերը նորոգ պատրաստուած են՝ ըստ առաջնոյն պիտի գոհացնէ իրեն գիտող յաճախորդները:

Գաւառներէ եկած բոլոր յանձնարարութիւնք ամենայն ճշգրտութեամբ կը կատարուին նոյն իսկ յատուկ թղթատարի ձեռամբ:

Վերոյիշեալ լեզուաց թարգմանութեան եւ կանոնադրութեանը մասին տպագրատունս գիւրութիւններ պիտի ընծայէ:

ԳԻՆԵՐԸ ԶԱՓԱԽՈՐ ԵՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՅԻՆԻՆ
ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ
ԵՐԿՐԱԶԱՓՈՒԹԻՒՆ

Աշխատասիրեաց
Վահան Ս. Հաղարատեան
Հետեւողութեամբ
Ժ. Տալսէմի

Սոյն գաղափարքն, որ հանրա-
ծանօթ չափադիտաց կողմէ գնա-
հատուած է, ցարդ հրատարակուած
երկրաչափութեանց վրայ մեծ առա-
ւելութիւն ունի ոչ միայն իւր սահ-
մանաց ճշգրտութեամբ այլ եւ արուես-
տական բաներու ընտրութեամբ:

Կեդրոնատեղին է Պօղոսեան գը-
րատուն Չաղմաղձըլար-եօգուշ թիւ
56.

Գին 8 դահեկան:

ԽՍՈՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ
ՈՒ ՂԵԻՈՐՈՒԹԵԱՆ

Գրեց. — Կիրակոս Ս. Ղազանձեան

Կը ծախուի 6 դրշ: Ի ամեն հայ
գրաւաճառաց քով:

ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ ՄԵՐ

Հայ վարժիչք եւ Կրթարանք

Ի Կ. Պօլիս

Գրեց. — Յ. ՈՍԿԱՆ

Կը ծախուի ի նպաստ Ազգ. Հի-
ւանդանոցի 5 դահեկան:

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՆՊԱՐԵՂԻՆԱՅ

Կ. Պօլիս Թամիկ Էօնիս փողոց թիւ 55
ճիշդ, դիմ առ, դիմ աղբիւրի
(Հատուածաւ 1 օգոստոս 1885)

Վաճառատանս մէջ կը ծախուի
նըպասեղէի վնարեբեալ ամեն
տեսակ ընտիր ապրանք՝ փոքր
իւ մեծ քանակութեամբ, « Ե-
ւ Բաղ » և թէ երաջիտութեամբ
վճարմունք կ'ընդունուի:

Մէքան Տէօֆէլեան

ԱՅՐԱՆԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՅՑԵՏՈՄՍԻ

Լաւ աղոյն .բառ թոյնի
վրայ ամէն լեզուաւ կը
պատրաստուի ի գին 100
հատը 10 դահ. պէտք
ունեցողները պէտք է
գիտեն Գ. Պաղատալեան
տպարան, Յակոբեան խան
13 Կ. Պոլիս.

Տէր ԵՒ ՏԵՐԵՆ
Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

— 186 —

քաղցրութիւն մը: Իւր շարժումներէն յայտնի էր
գտնուած վիճակէն աւելի բարձր միջավայրի մը մէջ
ապրած լինելը: Իւր կեցուածքին մէջ շնորհալի ձե-
ւեր կային. և կը հասկցուէր թէ՛ այդ կնոջ անցե-
լոյն մէջ ահաւոր դադարներ մը գոյութիւն ունէր:
Թիքսըրմանտի փողոցին «խենթ» կը կոչէին զինքը,
բայց այսու ըսել չենք ուղեր թէ ի՞նչքա՞նց այդպէս
էր: Կային այնպիսի վայրկեաններ յորս ամենուն
նման կը խօսակցէր և կը խորհէր առանց չեղելու
իւր գաղափարաց կարգէն: Գլխուն վրայ թշուա-
ռութիւնը ծանրացած էր, և խղճի խայթը կը նե-
ղէր իւր սիրտը: Թաղին մէջ ամենուն սիրելի էր,
և ոչ ոք կը նախատէր ու կ'արհամարհէր զինքը իւր
թշուառութեան համար: Ժողովուրդը կարծուածին
չափ անպուծ չէ: Յիմարը աղքատաց ողորմու-
թեամբն կ'ապրէր և յոռի կեանք մը վարելու
պատճառն ալ աղքատաց քիչ բան ունենալն էր:
Օր մը մէկը կ'օգնէր իրեն, ուրիշ օր մը այլ ոմն:
Հարուստը իւր ապարանքին բարձր պատերէն չը
կընար փողոցը նայիլ: Մայր ժիկու բարի բնաւո-
րութիւն մ'ունէր. թշուառութիւնը կը նիհարցնէ
զմիտքն, բայց չգոցեր սիրտը: Միայն թէ խոժոռ
գէմը մ'ունէր:

— Ի՞նչ կուզէր ըսալ խրոխտ ձայնիւ մը:

— Նստիլ կուզեմ, ըսաւ յիմարը մեղմարար:

— Լաւ, նստեցէք, նստելու համար ալ թոյլ-
տուութիւն կը խնդրուի: Տունը ամեն ներս մտնու-
ղին համար չէ:

— 187 —

— Բարի կ'ին մ'էք, շնորհակալ եմ:

— Ա՛հ, այս պահուս բարի եմ: Ճաշած է՞ք:

— Օ՛հ, անօթի չեմ:

— Անօթի չէ՞ք... Կատակ կընէք, թերեւս օգոլ
կ'ապրէք: Օ՛ն, սեղանին մօտեցէ՛ք, ձեզի կերակուր
պիտի բերեմ: Ձեզի կը վայելէ՞ այդպէս կեղծել:

— Ձեմ ուղեր:

— Օ՛ն, պատճառ մը չէ այդ, հոս մոնողը ծո-
մապահ պէտք չէ ըլլայ:

— Ա՛հ, ըսաւ յիմարը, սեղանին վրայ ակնարկ
մ'արձակելով, և լիտը մը դինին տեսնելով, այսօր
հարուստ է՞ք, Մայր ժիկու...:

— Հարուստ... Ժամանակաւ: Գործարանին
մէջ ամէն օր դինի կը խմէին և հաց կը ճաշակէին:
Կ'ապրէին, մէկ կողմ ոչինչ կը գնէին, բայց կ'ապ-
րէին: Հաղուելու հանդերձներ ունէին և առանց
ամօթ զգալու դուրս կընային ելնել... Ո՛հ, գոր-
ծարանին փակուելէն ի վեր շատ թշուառութիւններ
կընցինք:

— Ճշմարիտ է:

— Դուք եւս, Տիկին, դուք եւս գիտէք:

Մայր ժիկու կաթնային քով գարձաւ և երե-
ցուց ընթրիքն որ չէր եփուեր:

— Ա՛հ, բարի Աստուած մը կայ, ըսաւ յանկարծ,
եթէ այդ մարդուն այնքան չարիք չընէիք, այս ա-
մէնը չպիտի ըլլար: ամենքս ալ հո՛ն պիտի գտնե-
լէինք:

— Այո՛, այո՛, իրաւունք ունիք: Ի՞նչ մարդն...: